

[Elisabeth Bruun Olesen]

undersøgelser som sagt tages med et vist forbehold, men tendensen er klar nok. Mange tusinde bliver arbejdsløse, og det vil for en stor dels vedkommende være kvinder, da det er kvinder, der har de rutineprægede funktioner.

Den nye informationsteknologi åbner også mulighed for at placere arbejdet i hjemmet. Ved hjælp af skærmterminaler tilkoblet telefonnettet kan man udføre arbejdet derhjemme, og der er allerede forsøg i gang både i Sverige, England, Frankrig og USA. Det er de underordnede arbejdsopgaver såsom indtastning og renskrivningsarbejde samt standardiserede programmeringsopgaver, der bliver lagt ud som hjemmearbejde, og dette arbejde er kvindearbejde.

Dette vil isolere kvinden i hjemmet. Arbejdet vil blive karakteriseret ved en langt større og endnu mere systematisk arbejdsdeling end den, vi kender fra kontorerne i dag. Og kønsrollemæssigt vil hjemmearbejdet cementere, at husarbejde, det er kvindearbejde. Når kvinden så alligevel sidder derhjemme, kan hun jo lige så godt spare den dyre daginstitution og passe barnet samtidig. Det vil sige, at for kvindekampen vil hjemmearbejdet betyde, at vi kastes årtier tilbage.

Men hjemmearbejdet vil også svække fagbevægelsen. Noget af arbejdet vil blive udbudt som free lance-arbejde. Det er f.eks. en ansættelsesform, der er almindelig i England. Samtidig vil det selvfølgelig blive svært at organisere kvinderne fagligt, endsige få et fagligt stykke arbejde op at stå. På den måde vil hjemmearbejdet undergrave de faglige organisationers mulighed for at kæmpe for bedre lønforhold og også for bedre arbejdsmiljøforhold. Lønnen vil blive dårlig og præstationsbestemt, hvilket vil betyde akkordræs. Indførelsen af skærmterminaler betyder også forringelser i arbejdsmiljøet, både fysiske og psykiske. Ofte vil disse indgå i et samspil og være svære at adskille, og som vi har været inde på, rejser skærmene en lang række nye arbejdsmiljøproblemer, som er svære at overskue.

Jeg vil her igen trække fosterskaderne frem. Sammenhængen mellem skærmterminalarbejdet og fosterskaderne er ikke undersøgt særlig grundigt, og der er inden for de sidste år konstateret en lang række tilfælde af unormalt mange fosterskader blandt kvinder, der arbejder ved skærme.

De undersøgelser, som er lavet, hviler imidlertid på et for spinkelt grundlag, og kvinderne er ikke fulgt gennem ret lang tid. Den undersøgelse, der er blevet lavet i Sverige f.eks., og som har været offentliggjort i EDB-bladet Computer World, bygger på et alt for lille grundlag. Det svenske arbejdstilsyn har her interviewet og lavet en undersøgelse om 1.500 kvinder, der har født eller aborteret. Det er imidlertid kvinder, man har fundet frem via hospitalerne. Det vil sige, at spontane aborter ikke er med i materialet, og det er derfor på et forkert grundlag, de svenske undersøgelser konkluderer, at man må frikende dataskærmene for at give fosterskader.

Arbejdsmedicinsk klinik i Århus har også via sin chef afvist undersøgelsen og sagt, at hvis der skal bevises eller modbevises en sammenhæng mellem EDB-skærme og fosterskader, så kræver det adskillige veltilrettelagte undersøgelser baseret på langvarige forløb, og derfor forbereder man en undersøgelse, der skal følge 50.000 kvinder i den fødedygtige alder. Det er i den henseende bemærkelsesværdigt, at man ikke har kunnet få en rød øre til det; HK har selv skullet skaffe pengene til det, og man har måttet lave en fond.

Samtidig betyder den nye teknik ændrede arbejdsrutiner og en yderligere arbejdsdeling. Nogle få vil få noget mere interessant arbejde, men langt de fleste noget mere rutinepræget og monotont arbejde, og det administrative arbejde vil derfor komme til at ligne samlebåndsarbejde på en fabrik. Der vil også ske en opsplnitning, en opdeling mellem de teknikere, der udformer EDB-systemerne, og dem, der betjener maskinerne. Teknikerne vil få en stor magt over arbejdsprocessen, mens arbejdskraftens magt stort set vil blive minimeret.

Derfor vil der ske en kraftig specialisering i de enkelte arbejds gange og i de enkelte arbejdsenheder, hvor hver får sin meget afgrænsede og begrænsede funktion. Resultatet er selvfølgelig et komplet manglende overblik over arbejdsprocessen. Fastlæggelsen af arbejdstempoet vil blive overladt til maskinerne i form af de EDB-programmer, der styres af arbejdsprocessen. Tasteroperatøren f.eks., der indberetter lønregnskaber, vil ikke selv kunne bestemme, hvor hurtigt der skal arbejdes, eller hvornår der skal være pauser.